

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Öğretmenleri, Sınıf İçinde Neler Yapmalıdırlar?

Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin öğretmenleri sınıf içinde şunları yapmalıdırlar:

1. Çocuk kısa ve basit komutlara alıştırılmalıdır. Olumsuzdan daha çok, olumlu ifadeler kullanılmalıdır.
2. Acele ve telaşlı ifadeler yerine sakin ifadeler kullanılmalıdır.
3. Etkinlikler seviyeye uygun, somut ağırlıklı ve basit olmalıdır.
4. Öğrencinin başarılı çalışmaları mutlaka görülmeli, değer verilmeli ve gerekirse ödüllendirilmelidir. Bu becerilerini daha da geliştirmeleri için desteklenmeli ve aileye gerekli rehberlik yapılmalıdır.
5. Öğretilenler çocukların öğrenmelerinde, yaparak ve yaşayarak öğrenme daha etkili ve sürekli olmaktadır. Çocuğun grup çalışmalarına katılımını sağlayıcı etkinliklerde bulunması desteklenmelidir.
6. Etkinliklere çocuğun gelişim seviyesine uygun araç gereç ve çalışmalarla başlanılmalıdır.
7. Becerilerin kazandırılmasında doğru davranışların verilmesi gerekir. Çocukların düzgün konuşmalarını isteyen öğretmen her şeyden önce kendisi düzgün konuşmalıdır.
8. Öğrencilere gerekli ve yeterli bireysel çalışma alışkanlıklarını kazandırabilmek için başlama, devam, değerlendirmede öğretmen daima öğrencileri ile birlikte olmalıdır.

Eğitimde feda edilecek tek bir fert yoktur!

Zekâ bölümleri 20-34 arasında olup bireyin öz bakım becerilerinin öğretimi de dâhil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve daha yoğun özel eğitim ile destek hizmete ihtiyacı olması durumudur.

Erken çocukluk yıllarında konuşma becerisini ya çok az kazanırlar ya da kazanamazlar. Okul döneminde konuşmayı öğrenebilirler ancak, temel bakım düzeyinde eğitilebilirler. Yetişkinlikte yaşamda yakın bir denetim ile basit işleri yapabilirler.

Bu çocuklar bağımsız yaşam becerileri öğrenebilirler. Ancak akademik becerileri öğrenmede güçlük çekerler. Dil ve konuşma gelişimlerinde gecikme, ilk basamaklarda takılma, basmakalıp konuşma, eklemleme bozukluğu, ses bozukluğu, kekemelik yaygın şekilde görülmektedir.

Bu çocukların genel özellikleri aşağıda sıralanmıştır;

- Genelleme yapamazlar
- Bilgilerini benzer durumlara transfer edemezler
- Dikkatleri kısa süreli ve dağınıktır
- Kolayca yorulurlar ve dayanıksızdırlar
- Yakın şeylerle ilgilidirler, uzak geleceğe aldırış etmezler
- Algı ve tepkileri basittir
- Çabuk unutulurlar
- İlgileri çok değişkendir sürekli değişir
- Oyunlarda kendilerinden küçüklerle oynamayı tercih ederler
- Her işte bağımlı olmayı seçerler
- Arkadaşlık kurmada zorluk çekerler ve kurdukları dostluklar kısa ömürlüdür
- Kendilerine güvenleri çok azdır
- Sosyal becerileri azdır
- Kurallara uymakta zorluk çekerler
- Bunlar birazcık okuma yazma öğrenebilirler
- Bunlar çoğunlukla monoton ve el becerilerine dayanan işler öğretilir
- Toplum içinde birisinin rehberliği altında yaşayabilirler

Kaynak: Arnavutköy Rehberlik ve Araştırma Merkezi

FATİH İLKOKULU

AĞIR DÜZEYDE ZİHİNSEL YETERSİZLİK

Tanımı

Zeka bölümü **20-34** arasında tespit edilen zihinsel geriliktir.

Bu gruba giren çocukların neredeyse tamamı doğumda ya da hemen sonrasında farkına varılırlar.

Çocuğun merkezi sinir sisteminde ciddi hasar vardır.

Çoğu kez kişisel gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalırlar, hareketleri sınırlıdır ya da bağımsız olarak harekette bulunamazlar.

24 saat bakıma gereksinim gösterirler.

Her ne kadar ağır ve çok ağır derecede gerilik gösteren çocukları ayırmada ZB puanları esas alınmakla birlikte daha da önemli olan buldukları işlev düzeyidir.

Yakın bir zamana kadar ağır derecede gerilik gösteren bireylerin eğitimlerinde öz bakım (tuvalet, giyinme, yeme ve içme) ve iletişim becerilerinin öğretimine ağırlık verilmekte idi.

Öğretim teknolojilerindeki en son gelişmeler bu gruba giren birçok bireyin, daha önce öğrenemeyeceği düşünülen birçok beceriyi öğrenebileceğini, toplumda yaşamlarını pekâlâ sürdürebileceğini göstermektedir.

Yakın zamana kadar bu çocukların pek çoğu eğitim sisteminin dışında tutuluyordu. Günümüzde bu çocuklara geriliklerinin derecesine ya da tipine bakılmaksızın eğitim olanakları sağlanmaktadır.

Yönetmelikte yer alan sınıflandırmaya göre;

Ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği: Bireyin, ciddi biçimde konuşma ve dil gelişimi güçlüğü, sosyal, duygusal veya davranış problemleri ile temel öz bakım becerilerinin öğrenmesinde ortaya çıkan gecikme durumudur.

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Yararlandığı Eğitim Ortamları

Ülkemizde ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireylerin yararlandığı eğitim ortamları; eğitim ve uygulama okulları, iş eğitim merkezleri ve özel alt sınıflardır.

1) Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Açılan Eğitim ve Uygulama Okulları:

a) Genel eğitim programlarından yararlanamayan, okul öncesi ve zorunlu ilköğretim çağındaki, ağır ve orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler için açılan gündüzlü özel eğitim kurumlarıdır.

b) Bu okullarda; öğrencilerin, öz bakım ve temel yaşam becerileri ile işlevsel akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla gelişimsel eğitim programları uygulamaktadır.

c) Sınıf mevcutları, okul öncesi eğitim sınıflarında en fazla altı, diğer sınıflarda ise en fazla sekiz öğrenciden oluşmaktadır.

d) Okul öncesi eğitimi sınıftan altıncı sınıfa kadar sınıflarda iki özel eğitim öğretmeni; yedinci ve sekizinci sınıflarda ise, bir özel eğitim öğretmeni ile bir usta öğretici veya iki özel eğitim öğretmeni görevlendirilmektedir.

e) İş eğitim dersi atölye öğretmenlerince okutulmaktadır.

f) Okul programı bireysel yeterliliklerine dayalı gelişim özellikleri doğrultusunda bireyselleştirilmektedir.

g) Öğretmenler, her çocuğun bireyselleştirilmiş eğitim programına göre hem grup eğitimi, hem de birebir eğitim yapmaktadırlar.

h) Öğrenci, bireysel yeterliliklerine dayalı gelişim özellikleri dikkate alınarak uygun sınıfa yerleştirilmektedir.

i) Eğitim süresi 8 yıldır.

2) İş Eğitim Merkezleri

a) Eğitim uygulama okullarını bitiren veya zorunlu eğitim çağı dışında kalan zihinsel yetersizliği olanlar ve / veya genel eğitim programlarından yararlanamayan özel eğitim gerektiren bireylerin; temel yaşam becerilerini geliştirmek, öğrenme gereksinimlerini karşılamak, topluma uyumlarını sağlamak, onları işe hazırlamak amacıyla farklı konu ve sürelerde meslek kurslarının düzenlendiği, gün-düzlü özel eğitim kurumlarıdır.

b) Sınıflarda bir özel eğitim öğretmeni ile bir atölye öğretmeni / usta öğretici veya iki özel eğitim öğretmeni görevlendirilmektedir.

c) Merkezde etkinlik süresi günde toplam altı ders saatidir.

d) Eğitim süresi 3 yıldır.

e) Bir kurs programını tamamlayan kursiyer, farklı bir kurs programından da yararlanabilmektedir.

Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar

Tüm zihinsel yetersizliklerin % 1-2'sini oluşturur. Bireyin zihinsel yetersizliği yanında başka yetersizlikleri bulunması nedeniyle öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerilere sahip olmamasından dolayı yaşamı boyunca bakım ve gözetim ihtiyacı olması durumudur.

• İleri derece zihinsel yetersizliği olanlara, çok erken yaşlarda tanı konulur.

• İleri derece zihinsel yetersizliği olanlarda, zekâ ile toplumsal işlev arasındaki ilişki açıktır. Bunlar çocuklukta özel desteğe gereksinim duyarlar ve bu durum yetişkinlikte de devam eder. Çoğunlukla zihinsel yetersizliğine neden olan özel bir nörolojik sorun vardır.

• Erken çocukluk yıllarında duyu-motor işlevlerinde önemli eksiklikler vardır.

• Uygun eğitim verilirse motor gelişimleri, kendine bakım ve konuşma becerileri gelişebilir. Çok yakın denetim ve koruma altında bazı basit işleri yapabilirler.

• Bu çocuklar, hayata uyum sağlamakta güçlük çeken ve tüm ihtiyaçlarını karşılamada başkalarının yardımına ve klinik bakıma ihtiyaç duyan engellilerdir.

Zihinsel Engelli Bireyler için diğer yayınlar;

[Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı \(Yol Haritası\)](#)
[Bütünleştirme Kapsamında Eğitim Uygulamaları Öğretmen Kılavuz Kitabı](#)
[Engelsiz Okul Modeli Yol Haritası](#)
[Mesleki Eğitimde Bütünleştirme Uygulamaları](#)